

Rasspecifik avelsstrategi

# RAS

## Schipperke



2022  
version 2



## Innehåll

Inledning.....	4
Rasens historia och bakgrund .....	5
Från arbetarkvarteren till hovet .....	5
Schipperke – vallhund, skeppshund eller kanske en liten vakthund?.....	6
Vidare ut i världen .....	6
Avelspolicy för schipperke.....	7
Rasens population/avelstruktur .....	8
Nulägesbeskrivning.....	8
Genomsnittlig kullstorlek och antal kullar.....	8
Inavelsökning .....	8
Användning av avelsdjur.....	9
Barnbarnskurvor .....	9
Mål .....	10
Strategier .....	10
Hälsa .....	10
Nulägesbeskrivning.....	10
Generell beskrivning av helhetssituationen i rasen .....	10
Förekomst av hälsoproblem .....	10
Sjukdomar och/eller defekter.....	10
Sjukdomar med särskilt observandum .....	11
Mål .....	13
Kortsiktigt.....	13
Långsiktigt.....	13
Strategier .....	13
Mentalitet.....	14
Nulägesbeskrivning.....	14
Mentalbeskrivning .....	14
MH .....	16
BPH.....	17
Mål.....	18
Strategier .....	18
Exteriör .....	18
Mål .....	19
Strategier .....	19



Sammanfattning .....	19
Bilaga 1 Utlåtande över RAS för schipperke version 1/2004 .....	20
Källhänvisningar .....	21

## Inledning

Kennelfullmäktige, Svenska Kennelklubbens högsta beslutande organ, fattade år 2001 beslutet att det ska finnas en rasspecifik avelsstrategi (RAS) för varje i SKK registrerad hundras. Uppdraget att utforma dessa strategier ligger på specialklubbarna, vilka vanligen delegerar ut arbetet på rasklubbarna. För schipperke vilar således ansvaret på specialklubben Svenska Gårds- och Vallhundsklubben (SGVK) som i sin tur givit klubben för schipperke, Svenska Schipperke Ringen, uppdraget att ta fram och fortlöpande revidera RAS.

Ansvaret för att inneha den kunskap som behövs för att säkerställa att en specifik hundras som genom avel behåller sin hälsa, funktion, mentalitet och exteriör vilar på såväl tik- som hanhundsägare. RAS är tänkt som vägledning och riktlinje i avelsarbetet och kan därför ses som ett levande verktyg i detta arbete.

För oss som rasklubb är det också viktigt att vi ger dig som funderar på att "bli med valp" en så bra och uppriktig information om rasen som möjligt. Därför hoppas vi att denna RAS även tjänar som del i konsumentupplysningen för dig som vill veta mer om schipperke.

Svenska Schipperke Ringens arbete med revisionen har skett i mycket nära och gott samarbete med SGVK.



## Rasens historia och bakgrund

### *Från arbetarkvarteren till hovet*

Som hos många raser, vars historia sträcker sig flera sekler bakåt, vet vi inte med säkerhet när schipperken ”upptäcktes” som en specifik ras. Det hävdas av vissa att den är omnämnd i skrift redan på 1400-talet, som en liten hund utan svans, och liknande beskrivning finner vi också i historien om den nederländska nationalhjälten Willem van Oranje (1533–1584). Hans liv lär en gång ha räddats av två svanslösa svarta hundar, då dessa försvarade prinsen vid ett överfall. Det anses troligt att det kan ha varit den ras vi idag kallar schipperke. På 1400-talet skrev även munken Wencelas att handelsmännen i Bryssel hade svanslösa hundar i husen. Enligt hans beskrivning kan dessa inte ha varit annat än schipperkehundar.

Den kända rashistorien går tillbaka till Belgien och 1690-talet. Schipperken var då favorit både hos vanligt folk och hos hantverkare som t.ex. skomakare, i S:t Gery-kvarteren i Bryssel. De senare brukade samlas söndagar på la Grande Place (Stora torget) för att få sina hundar konkurrensbe-



dömda. Men det var inte bara för hundarnas skull man träffades, utan detta var även ett ypperligt tillfälle att visa upp sin yrkesskicklighet då hundarna bar fint utsirade mässingshalsband. Dessa halsband bars endast på söndagarna och var ofta riktiga konstverk. De var utformade så att de skulle skona den vackra blanka pälsen och slita så lite som möjligt på den karaktäristiska kragen.

I början av 1800-talet och fram till omkring år 1880 var schipperken i stort sett den enda förekommande hunden hos gemene man i Belgiens centrala delar. År 1883 skrevs den första belgiska stamboken *Livre des Origines Saint-Hubert (LOSH)*, där schipperkerasen registrerades som: ”korthårig terrier med upprättstående öron, svanslös, en flamländsk ras, schipperke”. År 1882 ställdes den första schipperken ut på en utställning, där själva hunden bedömdes. Tre år senare såg drottning Marie-Henriette av Belgien schipperke på en utställning och blev så förtjust i rasen att hon införskaffade den vinnande schipperken. Detta gav rasens popularitet ett stort uppsving och schipperken blev något av en modehund, istället för att som tidigare ha varit en hund enbart för de lägre klasserna i samhället.

### ***Schipperke – vallhund, skeppshund eller kanske en liten vakthund?***

Ursprunget till namnet schipperke har varit, och är, ett kontroversiellt ämne. En del menar att ordet är flamländskt och översätts med "liten skeppare" eller "båtsman" ("schip" = båt, ändelsen -ke anger diminutiv). Andra hävdar dock att ordets ursprung återfinns i den flamländska dialekten runt staden Leuven, där schipperke uttydes som "scheper", vilket betyder herde. Härav namnet schipperke, som alltså skall stå för "liten vallhund". Oavsett bakgrunden till dessa åsikter, kan man nog lugnt konstatera att ordet schipperke har fått stå för såväl liten vallare som liten skeppshund och att båda epiteten nog äger sin riktighet.

Rasnamnet "schipperke" är inte ett namn som brysselborna själva använde utan de kallade den för "spits" eller "spitske". Denna benämning har inget med spetsraser att göra, utan var ett ord för en hund med spetsiga öron och nos.

Det spekuleras även kring huruvida schipperken har släktskap med Pomeranian, men det föreslås numer att anfader till schipperken är en släkting till den utdöda rasen leuvenaar. Den hade funnits i århundraden runt staden Leuven i provinsen Brabant. Dessa svarta, vargliknande vallhundar fanns i flera olika storlekar och ägdes vanligen av enkelt folk som använde dem till sysslor som passade deras storlek. De största var vallhundar från vilka våra moderna belgiska vallhundar sägs härstamma. De minsta var gässvallare, råttfångare och gårdvar och det ligger förstås nära till hands att gissa att de sistnämnda blev schipperkens stamfäder.

Schipperken har således ett mångsidigt förflutet: gårdvar, råttfångare och gässvallare hos folket på landsbygden; vakt- och rått hund hos båtfolket; vakt- och sällskapshund hos städernas befolkning. Denna lilla svarta, intelligenta hund, som är vaksam och reserverad mot främlingar men så öppen och trogen mot sin familj, lever också idag väl upp till de krav och arbetsuppgifter som den ursprungligen hade, även om den numera i första hand hålls för sällskaps skull.



### ***Vidare ut i världen***

Allteftersom rasen blev vanligare i de finare kretsarna sjönk populariteten successivt hos resten av belgarna, som hade ringa eller inget intresse alls för sin lilla svarta nationalras. Däremot fanns det ett alltmer ökat intresse för rasen på andra sidan kanalen, i England. Belgiska schipperke exporterades i stora antal vilket höll på att utarma rasen totalt. Exporten pågick fram till slutet av 1880-talet, då belgarna fick upp ögonen för vad som höll på att hända.



En grupp rasentusiaster samlades för att tillvarata intresset för den lilla belgiska rasen. En rasklubb bildades och rasens första officiella standard fastställdes år 1888.

Rasen förekommer även i övriga Europa samt finns i större eller mindre utsträckning även i andra delar av världen, bland annat i USA. Där introducerades rasen i slutet av 1800-talet och har därefter haft en stadig utveckling och popularitet.

Till Sverige kom schipperken först runt 1917 men någon avel i större utsträckning förekom inte. På 1950-talet tog man nya tag och importerade hundar – främst från England, fram till sloandet av karantänstvånget gentemot övriga Europa (1992). Därefter har schipperke importerats från många länder såsom Frankrike, Belgien, Nederländerna, Tyskland, Tjeckien, USA, Kanada, Australien, Nya

Zeeland och Sydafrika. Utbytet mellan de nordiska länderna har också intensifierats efter upphävandet av karantänstvånget gentemot våra närmaste grannar.

## Avelspolicy för schipperke

Svenska Schipperke Ringens mål för avelsarbetet är:

*Att väcka intresse för och främja avel av mentalt och fysiskt sunda samt exteriört fullgoda schipperke samt att dessutom bevara rasens specifika egenskaper som vakt- och sällskapshund i enlighet med rasstandarderna för schipperke.*

Rasens utveckling grundas på uppfödarnas val av avelsdjur samt på den användning som dessa får. Ärftlig variation är en förutsättning för rasens möjlighet att fortleva. Därför skall aveln vara målinriktad, långsiktig och hållbar. Med hållbar menas att den inte leder till brister avseende hälsa, mentalitet eller funktion eller tömmer rasen på genetisk variation. Avelsarbetet ska snarare medföra en ökad hälsa och minska det genetiska bortfallet.

Svenska Schipperke Ringen ansvarar i samarbete med Svenska Gårds- och Vallhundklubben samt Svenska Kennelklubben för schipperken och dess utveckling i Sverige.

Avel och uppfödning skall också ske i överensstämmelse med gällande djurskyddslagar samt Svenska Kennelklubbens grundregler.





För en fortsatt positiv utveckling har Svenska Schipperke Ringen utarbetat följande riktlinjer och rekommendationer som stöd för avelsarbetet:

- Bibehålla en god hälsa som möjliggör ett långt liv utan hälsostörningar.
- Behålla den rastypiska mentaliteten – där vaktegenskaper, avvaktande hållning gentemot främlingar, energi, samarbetsvilja och obändig nyfikenhet skall utgöra grunden.
- Funktionell exteriör med adekvat konstitution för sitt ändamål som vakt- och sällskapshund. Motverka exteriöra ytterligheter genom att till avel välja individer som har god överensstämmelse med rasens standard.
- Behålla rasens mycket goda reproduktionsförmåga med hänsyn tagen till såväl fortplantningsorgan, parning, dräktighet, valpning samt modersegenskaper.
- Inte använda en tik i avel före 24 månaders ålder. En hane bör ha uppnått 18 månaders ålder innan användning i avel. Både tik och hane bör ha uppnått en mental mognad innan de används i avel.

## Rasens population/avelstruktur

### Nulägesbeskrivning

Antal registrerade hundar från 2004 till och med 2019 är 1236 stycken (640 tikar och 596 hanar), varav 52 är importer fördelat på 32 tikar och 20 hanar. Ser vi över det senaste decenniet sjunker antalet registrerade valpar. Uppskattningsvis lever 1000–1200 schipperke i Sverige idag.

Hundar har under åren importerats från Finland, Norge, Danmark, Belgien, Nederländerna, Frankrike, Tyskland, Tjeckien, Storbritannien, Ryssland, USA, Canada, Nya Zeeland och Australien.

### *Genomsnittlig kullstorlek och antal kullar*

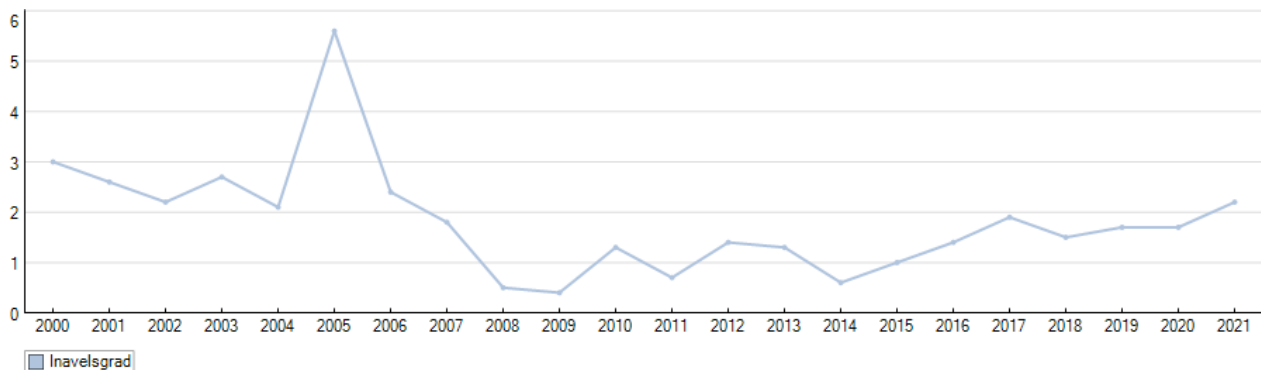
Schipperken är en fertil och självvalpande ras. Kullstorleken har sedan 2006 legat stabilt mellan 3,0 och 4,0. Antalet kullar har dock varierat mellan åren från 10–32 stycken. Det är över tid en något nedåtgående trend gällande antalet kullar som föds.

### *Inavelsökning*

Rasens genomsnittliga inavelsökning beräknat över fem generationer ligger på 2,2 % för 2021. Från 2007 och framåt ser ökningen ut att ligga tämligen stabilt lågt, men ett observandum är att man kan se en uppåtgående trend sedan 2014. Endast ett fåtal kullar ligger över SKK:s rekommenderade



maxgräns 6,25 %, vilket tyder på ett genomtänkt och medvetet avelsarbete hos uppfödarna samt ett effektivt utnyttjande av SKK Avelsdats verktyg ”Provparning” för uträkning av inavelsgrad.



### **Användning av avelsdjur**

Enligt SKK:s grundregler skall inte hund paras förrän vid den ålder då den uppvisar ”en vuxen individs fysiska mognad och beteende”. Tik får paras tidigast vid 18 månaders ålder. Rasklubben rekommenderar dock att man väntar tills tiken uppnått två års ålder. Schipperken lever länge och mognar relativt sent, varför det inte finns anledning att använda alltför unga djur.

Enligt statistik från SKK:s Avelsdata sker parning till absolut största delen första gången när hunden är mellan 2 och 3 år. Dessa siffror gäller både tikar och hanar.

För närvarande har rasklubben inga rekommendationer angående maximalt antal avkommor för en hund. Detta är något som skall diskuteras på kommande uppfödarträffar. En sådan gräns kan vara 25% av det genomsnittliga antal valpar som registrerats per år, baserat på statistik över de senaste årens registreringar. Klubben gör nu årliga sammanställningar över antal födda valpar, antal hanar respektive tikar använda i aveln samt listor över vilka hanar och vilka uppfödare som har varit aktiva i aveln. Denna statistik skall användas för diskussioner om aveln i rasen och hur många hanar som används samt uppmuntra uppfödarna att använda fler hanar. Klubben kommer också att försöka uppmuntra fler hanhundsägare att delta i utställningar med sina hundar, gärna på den årliga rasspecialen.

### **Barnbarnskurvor**

Ett användbart verktyg för avelsanalys är barnbarnskurvor, vilka talar om hur många barnbarn en hund har. Även om en hanhund har många avkommor, kan hanhundens inflytande på längre sikt bli relativt begränsat förutsatt att dess avkommor används i liten omfattning. Det omvända kan inträffa om hunden har relativt få avkommor men dessa används flitigt. Statistiken visar att det förekommit viss överanvändning av enskilda hanar, men att tendensen har varit nedåtgående. Tyvärr har det dock åter igen förekommit stor användning av ett par hanar under senaste åren. Klubben kommer att aktivt verka för att detta inte skall upprepas.



## Mål

- Fortsatt låg inavelsökning.
- För att bredda avelsbasen, uppmuntra till användning av de hanar som fungerar som "enbart" sällskapsdjur och inte syns på prov och tävlingar.
- Uppmuntra uppfödare till att använda fler olika hanar i sin avel.
- Fortsatt användande av hanhundar/tikar som uppvisar en vuxen individs fysiska mognad och beteende.
- Att sträva mot så obesläktade parningskombinationer som möjligt.
- Att sträva mot att ej upprepa redan gjorda parningskombinationer.

## Strategier

- Fortsatt användande av SKK:s Avelsdata.
- Uppmuntra ägarna till hanhundar att ställa ut hunden och på så vis synliggöra dem.
- Fortsatt internationellt utbyte av avelsmaterial av såväl tikar som hanhundar.

## Hälsa

### Nulägesbeskrivning

#### *Generell beskrivning av helhetssituationen i rasen*

Schipperken är en sund och frisk ras utan några större hälsoproblem. De flesta hundarna lever ett långt och bra liv utan hälsostörningar. Schipperken ingår inte i något av Svenska Kennelklubbens hälsoprogram då det inte har funnits anledning att ansluta rasen till något sådant. Den återfinns heller inte i någon av försäkringsbolagens reservationer för vissa raser, vilket också ger en bild av att rasen kan anses vara bland de friskare.

#### *Förekomst av hälsoproblem*

Schipperken är enligt tidigare enkäter en frisk och sund ras. En schipperke lever ett långt liv, många hundar blir både 14, 15 och 16 år gamla.

För att kartlägga schipperkens nuvarande hälsostatus planerar rasklubben genomföra en hälsoenkät under 2022-2023.

#### *Sjukdomar och/eller defekter*

I SKK:s grundregler finns angivet exempel på sjukdomar och funktionshinder som uppfödare inom alla raser bör ha kännedom om och ta i beaktande i sitt avelsarbete.

När det gäller sjukdomar som är förekommande i rasen, så är rasklubbarna i många länder helt ense om vilka dessa sjukdomar är. Den svenska rasklubben har samma uppfattning, sedan kan åtgärder och rekommendationer skilja sig något mellan länderna.

### ***Sjukdomar med särskilt observandum***

De sjukdomar som rasklubben vill ha som observandum och med rekommendationer angående avel är i dagsläget följande:

- **Epilepsi:** Kan drabba hundar från valpstadiet upp till vuxen ålder. Det är angeläget att hundar som drabbas av epilepsi, och särskilt de som drabbas i tidig ålder, rapporteras in till klubben. Drabbad hund ska inte användas i avel enligt SKK:s grundregler. Föräldrar till drabbad hund bör inte användas i avel. Detta handlar alltså om idiopatisk epilepsi, det vill säga där man inte direkt kan se någon förklaring till sjukdomen, som till exempel trauma, utan där man får förmoda att det finns ärftliga faktorer med i bilden. För närvarande finns ingen säker statistik eller uppfattning om vare sig omfattningen av epilepsi eller hur svårt sjuka de drabbade hundarna är. En hälsoenkät planeras 2022/2023, vilket förhoppningsvis gör bilden av sjukdomen i rasen klarare.
- **Legg Perthes:** Sjukdomen är vanlig bland småväxta raser. Symtomen debuterar som regel i samband med könsmognaden och då i form av helta på ena eller båda bakbenen. Detta beror på att ledkulan i höften förtvinar som en följd av bristande blodcirkulation. Legg Perthes finns i rasen men spridningen är okänd. Det är svårt att få en uppfattning om utbredningen av sjukdomen genom försäkringsstatistik eftersom inte alla drabbade hundar opereras. Lindriga fall kan självläka.

Avel på hund med Perthes sjukdom är inte tillåten enligt SKK:s grundregler. Ännu finns det ingen heltäckande forskning på Legg Perthes och sjukdomens genetiska bakgrund. Arvsgången har föreslagits som "enkel autosomal recessiv med modifierande faktorer". Vid enkel recessiv nedärvning är båda föräldrarna anlagsbärare och vi rekommenderar för säkerhets skull att inte använda dem vidare i avel. Försiktighet bör också iakttas när det gäller helsyskon till sjuk hund. Med försiktighet menas att inte göra nära släktskapsparing och att inte para med hund som har släkting med samma problematik. Man vet inte varför vissa hundar med genetisk belastning inte visar några symptom. Man vet inte heller varför en del fall är lindriga och enkelsidiga och en del fall är grava och dubbelsidiga. Det är önskvärt att drabbade hundar med en diagnos på Legg Perthes rapporteras till klubben. Omfattningen av Legg Perthes hos schipperke är inte känd, förhoppningsvis får vi en bättre bild efter den planerade hälsoenkäten.

- **MPS IIIB (Mukopolysackaridos typ IIIB):** Är en sjukdom som räknas som mycket allvarlig och identifierades i rasen av forskare i USA år 2003. Sjukdomen upptäcktes första gången år 1963, och är en ärftlig sjukdom klassad som en lysosomal lagringssjukdom. Den tillhör sjukdomsgruppen mukopolysackaridoser (MPS-sjukdomar) och är en

ämnesomsättningssjukdom som beror på en ärftlig brist på olika så kallade lysosomala enzymer, vars funktion är att bryta ner ämnen i kroppen som annars orsakar skada. De första kliniska tecknen på sjukdomen infaller vanligen mellan två och fyra års ålder och liknar dem man kan observera vid vissa hjärnsjukdomar. De kliniska tecknen innefattar skakningar, balanssvårigheter, rörelsesvårigheter, svårigheter att gå i trappor, problem att vrida på huvudet, lätt att falla omkull och andra symptom på allmänna problem med balansen. Det finns även några rapporter om förändring av pälsfärgen från svart till röd/guld/kastanjebrun. Sjukdomen är tilltagande och balansproblemen blir värre tills hunden inte kan stå, gå, äta etcetera utan stora svårigheter. De flesta hundar som drabbas avlivs ett till två år efter de första symptomen uppstod.

MPS IIIB är en sjukdom med en autosomal recessiv arvsång, det vill säga den är inte könsbunden och båda föräldrarna måste vara anlagsbärare för att avkomman skall kunna utveckla sjukdomen. Anlagsbärare är helt normala friska hundar som inte kommer att visa tecken på, eller kunna utveckla sjukdomen, de kommer att leva ett helt normalt friskt hundliv.

Sjukdomen har främst konstaterats i USA där uppfödarna mangrant har testat sina hundar sedan 2003. I Sverige har vi hittills inga kända fall. Före 2003 fanns ingen kunskap om sjukdomen och eventuellt sjuka hundar fick ingen diagnos utan avlivades.

Det finns DNA-test tillgängligt för sjukdomen. Detta test visar om hunden är frisk, sjuk eller bärare av anlaget. Det är ett mutationsspecifikt test, vilket är både säkert och trovärdigt. Hittills har testet utförts enbart i USA, av PennGen Laboratories, Section of Medical Genetics at the University of Pennsylvania's School of Veterinary Medicine. Nu finns även ett europeiskt laboratorium som utför tester, dels i Tyskland, dels i Storbritannien. DNA-testet bör göras hos veterinär för identitetskontroll och består av antingen ett så kallat svabbtest eller ett blodprov.

Rasklubben vill starkt framhålla vikten av att importerade hundar testas före användning i avel. Det är utomordentligt viktigt att vi får vetskap om eventuella bärare av sjukdomen. Utländska hundar är viktiga tillskott i vår avel men stamtavlorna kan innehålla många för oss okända hundar. Om man väljer att para sin tik utomlands, kontrollera att hanen är testad och har ett provsvar.

Provsvar bör skickas till SSR samt SKK för att i framtiden kunna registrera dem om behov finns.

Rasklubben står till tjänst med information om tillvägagångssätt för att beställa svabbtest.

Testet visar ett av tre resultat: "Affected" (sjuk), "Carrier" (bärare) eller "Normal" (frisk). En hund som är sjuk får naturligtvis inte användas i aveln. En hund som är bärare får användas i aveln, **men endast med en frisk hund**. En hund som är bärare och paras med en annan

bärare kan få sjuka valpar men också de som är bärare. En bärare får således endast paras med frisk hund! Det skall finns tungt vägande skäl för att para en bärare överhuvudtaget. En bärare som paras med en frisk hund kan bara få friska valpar eller bärare, aldrig en sjuk valp. Målet måste dock vara att bärare inte bör användas i aveln.

Förklaring av autosomal recessiv nedärvning:

- För att en sjuk hund skall födas krävs det att båda föräldrarna är anlagsbärare.
- Om ett föräldradjur är bärare och det andra är fri från anlaget, kan ingen sjuk hund födas. Det kan dock födas hundar som blir anlagsbärare. Det kan även födas valpar fria från anlaget. Det är därför mycket viktigt att testa valparna för att veta vilka som eventuellt bär på anlaget.
- Om båda föräldrarna är fria från anlaget, kan ingen sjuk hund eller anlagsbärare födas. Samtliga valpar blir fria från anlaget.
- En hund som är fri från anlaget, fast har en förälder som är bärare, kan alltså inte föra anlaget vidare till sina egna framtida valpar.

## Mål

### *Kortsiktigt*

- Att rasklubben får kännedom om individer som är bärare av ovan upptagna sjukdomar. Inrapportering skall ske till styrelsens sekreterare.
- Att via enkätundersökning kartlägga utbredningen av ovanstående sjukdomar, planeras att genomföras under 2022-2023.

### *Långsiktigt*

- Att bibehålla schipperken som en frisk och sund ras med fortsatt god hälsa.

## Strategier

- Kontinuerlig kartläggning av hälsotillståndet i rasen genom bland annat hälsoenkäter till såväl schipperkeägare som uppfödare av rasen, oaktat medlemskap i rasklubben eller inte.
- Regelbundna uppfödarmöten där schipperkens hälsostatus diskuteras.
- Anlita sakkunniga som kan föreläsa om olika hälsofrågor i samband med klubbmöten.
- Verka för att förebygga fler fall av sjukdomarna epilepsi och Legg Perthes enligt strategi/rekommendationer ovan och att följa forskningen för dessa två sjukdomar.
- Verka för att eliminera förekomsten av hundar drabbade av MPS IIIB i populationen enligt strategi/rekommendation ovan.



# Mentalitet

## Nulägesbeskrivning

Schipperken är en liten vakt- och sällskapshund. Den har ett mångsidigt förflutet som gårdvar, råttfångare och gässvallare på landsbygden, som vakt- och rått Hund hos båtfolket och som vakt- och sällskapshund hos stadsbefolkningen. Schipperken skall således kunna fungera som en liten vakthund, "ett pålitligt tjuvlarm", som tar sin uppgift att vakta på allvar. Den är alltid intresserad av vad som händer bakom stängda dörrar och uppmärksammar med gällt skall och rest ragg alla förändringar i sin omgivning. Den har också en uppgift som jagare av gnagare och andra skadedjur.

Schipperken skall vara en nyfiken hund som sjuder av vitalitet och den skall vara avvaktande mot främlingar. Den är alert, rask, outtröttlig, ständigt sysselsatt med vad som händer runt omkring den. Den är också tillitsfull och mycket snäll mot barn.

De genetiska förutsättningarna är en viktig grund för hur väl en hund skall lyckas med att uppfylla de krav som ställs på den. Miljön, d.v.s. de livsförutsättningar valpen ges under sin uppväxt och livstid, avgör sedan hur väl hundens förmåga tillvaratas.

### **Mentalbeskrivning**

Ett rastypiskt drag hos schipperken är dess vakt- och varselinstinkt. Ett annat drag är dess avvaktande hållning gentemot människor den inte känner. Dessa drag är önskvärda och starkt sammanbundna med varandra då rasens ursprungliga användning var att vakta hus och hem. Icke önskvärda drag i detta sammanhang är rädsla och aggressivitet.

Det har inom SKK (Kommittén för hundars mentalitet - KHM) gjorts flera studier de senaste åren. Dessa studier visar att såväl rädsla som aggressivitet hos hund till viss del nedärvs. Att det finns en genetisk koppling mellan dessa två icke önskvärda drag är också konstaterat.

SKK:s Avelskommitté skriver följande:

*"Raser som genom sitt ursprungliga användningsområde kan förväntas ha t ex stark vaktinstinkt och/eller stor misstänksamhet mot främmande personer (rasklubbens understrykning) medför ett särskilt ansvar för såväl uppfödare som hundägare. SKK rekommenderar därför att individer av dessa raser genomgår Beteende- och personlighetsbeskrivning hund, BPH. Hundarnas resultat registreras och redovisas officiellt och bör utgöra ett underlag i avelsarbetet.*

*För SBKs raser är rekommendationen mentalbeskrivning hund, MH."*

Ur AK 5/2016; §146 Protokollsutdrag

Många uppfödare av schipperke har under åren gjort Mentalbeskrivning Hund (MH) och på senare år framförallt Beteende- och Personlighetsbeskrivning Hund (BPH).



SKK skriver på sin hemsida följande angående mentalitet och avel:

*”Under arbetet med att ta fram rasspecifika avelsstrategier (RAS), som bedrivits i våra klubbar, har det visat sig att man från många håll efterlyst verktyg för att pröva hundars mentalitet. Under våren 2012 startade Svenska Kennelklubbens officiella mentalbeskrivning Beteende- och personlighetsbeskrivning Hund (BPH) på flera håll i landet. Den är utformad för att passa alla hundar, oavsett ras.”*

Mot bakgrund av ovanstående rekommenderar Svenska Schipperke Ringen att uppfödare och hanhundsägare låter BPH-beskriva tilltänkta avelsdjur (alternativt MH-beskriva).

Det är också önskvärt att uppfödare som ett led i en sund och väl genomtänkt avel rekommenderar sina valpköpare att låta BPH-beskriva eller MH-beskriva sina hundar. Hundar som beskrivs skall vara minst tolv månader gamla. Det är önskvärt att så många individer som möjligt i varje kull deltar. Förhoppningsvis ger dessa beskrivningar förutsättning för en god uppföljning av hundarnas mentalitet.

Genom att så många hundar som möjligt beskrivs, kan icke önskvärda mentala tendenser inom rasen uppmärksammas. I tabellerna och spindeldiagrammen nedan visas översikt och sammanfattning gällande utförda MH- och BPH beskrivningar hos schipperken.

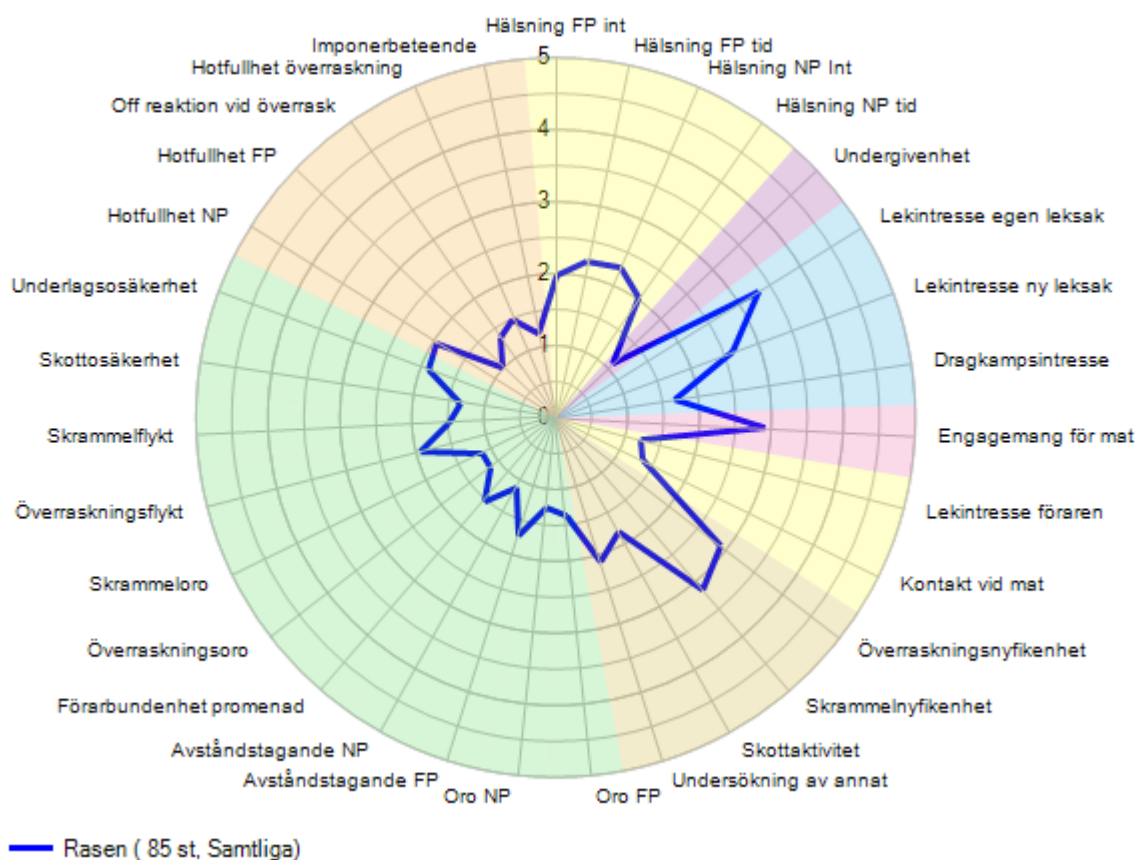




### BPH - översikt

Sidan visar en sammanställning över antalet hundar som fötts under ett år och hur många av dessa som har genomfört BPH, om de deltagit med eller utan skottmomentet, om de har avbrutit beskrivningen osv. Observera att sammanställningen är fördelad på hundens födelseår och inte på beskrivningsår. Det medför att sammanställningen förändras så snart någon ny hund har beskrivits.

Sammanställning per år	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Totalt för 2008-2021
Antal födda	80	89	91	57	72	66	69	54	70	36	59	70	72	81	966
Antal starter BPH	1	1	8	9	9	12	10	6	14	3	11	9	13	1	107
varav genomförda BPH	1	1	8	9	9	12	10	6	14	3	11	9	12	1	106
Med skott	1	1	8	9	9	12	10	6	14	3	11	9	12	1	106
varav - hanar	1	0	4	3	6	4	2	1	5	2	4	3	5	0	40
varav - tikar	0	1	4	6	3	8	8	5	9	1	7	6	7	1	66
Utan skott	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
varav - hanar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
varav - tikar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ägaren avstår skott	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Beskrivaren avbryter	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Ägaren avbryter	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Oacceptabelt beteende	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fördjudad genomgång	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0





## Mål

- Bibehålla den rastypiska mentaliteten.
- Öka intresset hos uppfödare och hanhundsägare för att låta avelsdjur genomgå BPH (alternativt MH) före parning.
- Öka intresset hos schipperkeägare för att låta hunden genomgå BPH.
- Uppnå ett statistiskt underlag på 200 mentalbeskrivna hundar dels inom BPH, dels inom MH. BPH rekommenderas i första hand för schipperke, men eftersom så pass många hundar har genomgått MH, saknas ett fåtal för att få en bättre utvärdering av just "MH-hundarna".

## Strategi

- Sammanställa och analysera protokoll från MH och BPH gjorda på schipperke.

## Exteriör

Enligt rasstandardens skall rasen vara normalt byggd – en vallhund i litet format – men med mycket solid kroppsbyggnad. Kroppen skall vara harmonisk, kort, tämligen bred och kompakt. Mankhöjden skall motsvara kroppslängden, dvs rasen skall vara kvadratisk.

Huvudet skall vara kilformat med ett tämligen utvecklat skallparti och ett jämförelsevis kort nosparti. Små mörkbruna mandelformade ögon, skarpt iakttagande och med pigg och okynnig blick är ett måste för rätt uttryck.

Pälsen skall vara mycket karakteristisk, riklig med raka hårstrån som skall forma krage, man, krås och byxor, vilket ger en unik silhuett. Könsprägeln skall vara tydlig.

Schipperken är exteriört sent färdigutvecklad, ofta färdig först vid 4-5 års ålder.

Rasklubben sammanställer samtliga kritiker från alla officiella utställningar i Sverige i ett häfte 3-4 gånger per år som medlemmarna kan prenumerera på. De vanligast förekommande negativa synpunkterna från domarna är:

- något för lång, framförallt vid länder
- fronten är inte stabil nog i rörelse
- något brant skuldra
- avsaknad av tänder

På den positiva sidan finns kommentarer om vackert huvud med korrekta proportioner i skalle och nosparti, fin helhet samt sunda rörelser.



Från dessa kritikhäften kommer sammanställningar att göras årligen för att få en uppfattning om rasens exteriör.

## Mål

- Att genom avelsarbetet uppnå en högre och mer enhetlig nivå på hundarna.
- Att få fler hundägare att intressera sig för utställning.

## Strategier

- Att vid val av avelsdjur noggrant välja de som bäst följer rasstandarderna.
- Att informera valpköpare om syftet med utställning, så att fler individer kan utvärderas i förhållande till standarderna.
- Att uppmuntra fler schipperkeägare att ställa ut sin/sina hundar.

## Sammanfattning

Sammanfattningsvis är schipperken en förhållandevis frisk ras utan problem med vare sig mentalitet, exteriör eller fortplantning. Uppfödarna bör fortsatt tänka på att göra kombinationer med låg inavelsgrad och gärna leta efter avelsmaterial utomlands.

Mentaliteten är generellt god, men det förekommer inslag av rädsla enligt resultat från utförda mentalbeskrivningar. Det är därför extra viktigt att endast använda mentalt stabila och orädda hundar i avel. Exteriört sett är hundarna rastypiska, men man bör dock vara uppmärksam på vissa tendenser enligt vad som beskrivits under rubriken Exteriör.

### Kortsiktiga och långsiktiga mål

Hundens hälsa, exteriör och mentala egenskaper måste alltid prioriteras i avelsarbetet. Uppfödarna bör fortsatt sträva efter att föda upp sunda, friska och rastypiska hundar.

### Plan för fortsatt arbete i klubben

Styrelsen, uppfödare, hanhundsägare och rasklubbens övriga medlemmar kommer fortlöpande att diskutera hälsorelaterade frågor. Medlems- och uppfödarmöten kommer kontinuerligt att arrangeras för att kunna samla information och ge utrymme för diskussion i angelägna frågor.

### Förankring

RAS-dokumentet är förankrat i Svenska Schipperke Ringens avelsråd och styrelse samt i specialklubben Svenska Gårds- och Vallhundsklubbens (SGVK) styrelse. Dokumentet finns tillgängligt via rasklubbens hemsida (fr o m 10 augusti 2022) för de medlemmar som önskar ta del av innehållet och lämna kommentarer och synpunkter.



## Bilaga 1 Utlåtande över RAS för schipperke version 1/2004

### Utlåtande över RAS för schipperke.

Undertecknade har på uppdrag av SKK/AK granskat Svenska Schipperkeringens avelsstrategi för schipperke.

Vi finner strategin mycket väl genomarbetad och korrekt förankrad i klubben. Följande kommentarer kan tjäna som förslag i ert fortsatta arbete med RAS.

- När det gäller den genetiska variationen vore det av intresse att veta mer om de positiva effekterna man sett av att sänka inavelsgraden, inavelsgraden i siffror årsvis och hur stor sänkning man avser i målsättningen. Intressant är att man importerar från så många olika länder och att utbytet mellan de nordiska länderna har intensifierats.
- När det gäller målsättningen att bekämpa kryptorchism kunde man precisera hur man avser att arbeta mot målet.
- Resultaten från enkäten och försäkringsbolagens statistik borde utgöra grunden för vilka hälsoproblem som ska prioriteras i åtgärdsplanen.

2004-12-10

Karin Drotz

Elisabeth Rhodin



## Källhänvisningar

Svenska Kennelklubben, 2016, Grundregler för medlemmar i Svenska Kennelklubben.

Kajanus, E. Så påverkas hunden av aggression och rädsla.

<http://www.skk.se/global/dokument/uppfoadning/hss/hss-aggression-och-radsla.pdf>

Zapota, Serpell, Alvarez. Genetic mapping of canine fear and aggression.

<https://bmcbgenomics.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12864-016-2936-3>

Pollet R., 2015, Le Schipperke.